

Poznań, dnia 19 listopada 2009 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

LPO-410-32-02/2009

P/09/0167

Pan Prezes **Tadeusz Kołodziejczyk**

Miejska Kanalizacja i Wodociągi spółka z o.o.

w C z a r n k o w i e

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu skontrolowała Miejską Kanalizację i Wodociągi spółkę z o.o. w Czarnkowie („Spółka”) w zakresie zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalni ścieków komunalnych w Czarnkowie („oczyszczalnia”) w latach 2007-2009 (I półrocze). W związku z tą kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokóle kontroli podpisanym w dniu 28 października 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli – na podstawie art. 60 ustawy o NIK – przekazuje Panu Prezesowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, zagospodarowanie komunalnych osadów ściekowych („osadów”) przez Spółkę, wytwarzanych w procesie oczyszczania ścieków komunalnych.

1. Działająca od 1995 r. *oczyszczalnia* posiadała zdolność przerobu 4.000 m³/dobę ścieków surowych. Przyjmując do oczyszczenia średnio 1.870 m³/dobę ścieków, zdolność *oczyszczalni* wykorzystywana była w około 47%. W procesie oczyszczania ścieków wytworzonych zostało w latach 2007-2008 odpowiednio 2.028 Mg i 2.282 Mg *osadów* (w przeliczeniu na suchą masę: 359 Mg i 299 Mg), a 1.096 Mg w I półroczu 2009 r. (w przeliczeniu na suchą masę: 143 Mg).

Stabilizacja wytwarzanych *osadów* polegała na biochemiczno-tlenowym rozkładzie zanieczyszczeń z redukcją substancji biogennych oraz chemicznym strącaniem fosforu, które następnie poddawano wstępnemu odwadnianiu i prasowaniu. Po procesie ich mechanicznego odwodnienia, *osady* zawierające 12%-18% suchej masy zrzucano na przyczepy i przesypywano wapnem hydratyzowanym. *Osady* przyjmował za odpłatnością Miejski Zakład Komunalny w Czarnkowie („MZK”) w celu ich kompostowania.

NIK negatywnie ocenia brak higienizacji w I półroczu 2009 r. całości wytworzonych i przekazanych kompostowni *osadów*, tym bardziej, że w wyniku badania laboratoryjnego stwierdzono obecność w nich bakterii *Salmonella*. *Spółka* zapłaciła MZK 57.881,88 zł za przejęcie niehigienizowanych *osadów* oraz poniosła koszty transportu w wysokości 13.576,36 zł.

2. NIK pozytywnie ocenia prowadzenie elektronicznej dziennej ewidencji wytworzonych *osadów* na podstawie kwitów wagowych lub potwierdzeń wywozu, wystawionych przez MZK. Ewidencja ta zawierała również miesięczne wyliczenia o ilości wytworzonych *osadów* z przeliczeniem na suchą masę.

NIK ustaliła, że w latach 2007-2008 nie prowadzono miesięcznych kart ewidencji wytworzonych *osadów* według wzoru nr 2 określonego *rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów* (Dz. U. Nr 30, poz. 213). Karty te wprowadzono dopiero od stycznia 2009 r. Według tego wzoru wypełniano tylko kartę o wytworzonych *osadach* za dany rok, w której wpisano wielkości wytworzonych *osadów* w poszczególnych miesiącach. Dane zawarte w kartach przekazania *osadów* były zgodne z elektroniczną ewidencją wytworzonych *osadów* oraz rocznymi kartami ewidencyjnymi. NIK ustaliła też, że w przeliczeniach danych o wytworzonych *osadach* na suchą masę w II półroczu 2007 r. oraz w I półroczu 2008 r. wystąpiły błędy, które w trakcie kontroli zostały skorygowane.

Karty przekazania *osadów* do rolniczego wykorzystania zawierały dane adresowe przekazującego, transportującego i odbierającego odpad, miejsce przeznaczenia odpadu (grunty orne), kod i rodzaj odpadu. Posiadały wypełnione dane dotyczące: miesiąca przekazania, wyliczoną masę suchą osadu, numer rejestracyjny pojazdu lub przyczepy transportującej oraz podpisy przekazującego, transportującego i przyjmującego *osad*.

3. *Spółka* terminowo przekazywała w latach 2007-2009 (I półrocze) zbiorcze zestawienia danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów oraz zbiorcze zestawienia danych o wytworzonych komunalnych *osadach ściekowych*, o których mowa w art. 37 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 ze zm.). W półrocznych informacjach za II półrocze 2007 r., przekazanych staroście, Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu i marszałkowi województwa wielkopolskiego, podano błędne dane, co wynikało z pomyłek rachunkowych, dotyczące ilości *osadów*

przekazanych do wykorzystania rolniczego. Również dane o rodzajach i ilościach wytworzonych i przekazanych osadów w 2008 r., podane marszałkowi województwa, zawierały błędne przeliczenia, które w trakcie kontroli NIK zostały sprostowane, o czym powiadomiono zainteresowanych.

4. NIK pozytywnie ocenia badanie od maja 2008 r. *osadów* przez laboratoria posiadające akredytację. Jednak w przypadku dwóch badań przeprowadzonych w 2007 r. i jednego w 2008 r., za które łącznie zapłacono 2.690,19 zł, próbki *osadów* pobrali pracownicy *Spółki* nie posiadający stosownych uprawnień. Transport na kompostownię tak zbadanych *osadów*, kosztował *Spółkę* 36.396,19 zł a ich przejęcie przez *MZK* 149.599,23 zł.

Ponadto NIK zwraca uwagę, że w związku z obciążeniem oczyszczalni wynoszącym od 2008 r. powyżej 10.000 LRM, wytworzone osady – stosownie do postanowień określonych § 5 ust. 2 pkt 2 *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych* (Dz. U. Nr 134, poz. 1140 ze zm.) – powinny być badane z częstotliwością raz na cztery miesiące, a były badane dwa razy w roku.

5. NIK negatywnie ocenia niebadanie 364 Mg *osadów* pod względem bakteriologicznym i parazytologicznym, które przekazano w II półroczu 2007 r. w 46 partiach do bezpośredniego wykorzystania rolniczego na obszarze 6 ha. Masę *osadów* ustalano szacunkowo na podstawie wagi średnio załadowanej przyczepy *osadów* i ilości kursów.

NIK zwraca również uwagę na fakt, że czynności pobrania próbek gruntu do badania z działki nr 193, o powierzchni 3,5 ha, położonej w miejscowości Huta, dokonał pracownik *Spółki* nie posiadający uprawnień do tych czynności. Wykonane badanie laboratoryjne na podstawie tak pobranych próbek gruntu przez akredytowane laboratorium kosztowało *Spółkę* 1.332,24 zł. W przypadku działki nr 195/3 w miejscowości Trzaskowice, o powierzchni 2,5 ha, badań gruntu przed zastosowaniem *osadów* nie wykonano w ogóle, czym naruszono postanowienia § 6 ust. 1 powołanego wyżej *rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych*. Transport niebadanych *osadów* z oczyszczalni na w. w. działki kosztował *Spółkę* 3.127,35 zł.

Ponadto z ustaleń kontroli NIK wynika, że już w latach 2005-2006 na działce nr 195/3 stosowano *osady*, odpowiednio w ilości 284 Mg (31,95 Mg masy suchej) i 608 Mg (96,76 Mg masy suchej). Przekazanie *osadów* w tak dużej ilości na 2,5 hektarową działkę spowodowało znaczne przekroczenie dopuszczalnej ilości ich stosowania, określonej w *załączniku nr 4 do*

rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych oraz wykluczało dalsze ich stosowanie w 2007 r.

6. NIK pozytywnie ocenia posiadanie przez pracowników, zajmujących się eksploatacją *oczyszczalni*, aktualnych świadectw kwalifikacyjnych dozoru i eksploatacji.

Obsługiwana przez nich *oczyszczalnia* posiadała – stosownie do postanowień art. 64 ust. 1 *ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane* (Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.) – książkę obiektu budowlanego, dostosowaną w lutym 2006 r. do wymogów wskazanych w *rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego* (Dz. U. z 2003 r. Nr 120 poz. 1134).

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, NIK Delegatura w Poznaniu wnosi o:

- 1) wykonywanie badań osadów w akredytowanych laboratoriach z częstotliwością i zakresem określonym w odpowiednich przepisach,
- 2) poddawanie badaniom każdej wywożonej z oczyszczalni partii osadów,
- 3) pobieranie reprezentatywnych prób osadów do badań laboratoryjnych przez akredytowanych próbobiorców,
- 4) rzetelne sporządzanie kart odpadów (osadów),
- 5) prawidłowe wykonywanie sprawozdawczości dotyczącej osadów,
- 6) stosowanie osadów w rolnictwie w dawkach określonych w załączniku nr 4 *rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych*.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie art. 62 ust. 1 *ustawy o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezesa, w terminie 21 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków lub o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków albo przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 *ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Prezesowi prawo zgłoszenia na piśmie dyrektorowi delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 *ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.